

εἶνε καὶ τὰ κομψὰ καὶ στερεὰ ποικιλιήρια καὶ στη-
θοσκοπία τοῦ Ε. Βούλγαρη. Ὁ φιλογενὴς προστάτης
τῆς βιομηχανίας Κύριος Λουκᾶς Βάλλης, ἐπεμψε
καὶ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος δείγματα μεταξοκλωστι-
κῆς ἀξιοπλοῦς, καθὼς διαγωνιζόμενα πρὸς τὰ τῶν δο-
κιμωτάτων καταστημάτων τῆς Ἰταλίας καὶ Γαλλίας.

Τὴν ἀγγειοπλαστικὴν τοῦ Κ. Ἡρειώτου καὶ Κ. Χε-
λιώτου ἀνέδειξαν καλὰ δείγματα τῆς κοινωφελειότητος
καὶ μόλις ἐκσωζομένης ταύτης τέχνης. Ἡ πρόεδρος
αὕτη μάρτυρεῖ, ὅτι ἡ σκοπίμως γινομένη συνδρομὴ
τῆς κυβερνήσεως εἶνε ισχυρότατον προαγωγῆς τῶν
τεχνῶν μέσον.

Αἱ καθέκλει τέλος τοῦ Β. Μαντζούνη καὶ πολλὰ
ἄλλα βιομηχανικὰ ἔργα ἐπιμαρτυροῦσι καὶ βεβαιοῦσι
τὴν ἀγαθοποιὸν τοῦ Πολυτεχνείου ἐπιρροήν, διὰ τῆς
ὁποίας, τὴν εὐχάριστον αὐξήσειν δέκκιον ἀπονέμομεν
φόρον πρὸς τὸν ἀρχαῖον ἐκεῖνον ἄνδρα, τὸν φιλογε-
νέστατον Ν. Στουρνάρην, τοῦ ὁποίου τὸν θάνατον θρη-
νεῖ σήμερον ἡ πατρίς, διότι οὕτω καὶ ζῶν πρώτι-
στον εἶχε μετῆμα τὴν πατρίδα, καὶ θνήσκων πρῶτος
ὑπὲρ αὐτῆς ἐφρόντισε δωρητάμενος εἰς βιομηχανικὸν
σχολεῖον 600,000 δρα. δι' ὧν, καλῶς δαπανωμένων,
δύναται νὰ προσγίῃ μεγίστη εἰς τὴν ὕλικὴν ἀνά-
πτυξιν τῆς Ἑλλάδος ὠφέλεια.

Ξ.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ

Ἀρχαίων τινῶν Δακτυλιολίθων.

ὑπὸ

Ι. Ν. ΣΓΑΜΑΤΕΛΟΥ

Λευκαδίου.

—ο—

Ἡ ἐκ τῆς μελέτης τῶν γλυπτῶν ἐν γένει ψήφων
τῆς ἀρχαιότητος προερχομένη ὠφέλεια εἰς τε τοὺς
Καλλιτέχνας καὶ τοὺς ἀρχαιολόγους ὑπὸ πάντων ὁ-
μολογεῖται. Αὗται παριστῶσιν ἡμῖν πλῆθος ἀντι-
κειμένων, ἐμβληματῶν καὶ συμβόλων, λίαν περι-
έργων διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν ἡθῶν καὶ ἐθίμων τῶν
διαφόρων λαῶν τῆς ἀρχαιότητος. Ἐν αὐταῖς εὐρίσκο-
μεν εἰκόνας Ἡρώων, Ἡγεμόνων καὶ δικαστῶν ἀν-
δρῶν, ὧν τοὺς ἀνδριάντας ὁ χρόνος ἀπώλεσεν. Ἐν
αὐταῖς ἀπεντῶμεν ἀλφαριθμητικοὺς χαρακτῆρας ἀπω-
τάτων αἰώνων, ἱερογλυφικά καὶ μοναδικὰ σύμβολα,

πλῆθος ἀλληγορικῶν παραστάσεων ζώων, φυτῶν, ὀρ-
γαίων χρησίμων εἰς τὰς ἐπιστήμας καὶ τέχνας τῆς
ἀρχαιότητος. Αὗται μᾶλλον διδάσκουσι τὴν τε ἀρχὴν
καὶ πρόοδον καὶ παρακμὴν τῶν καλῶν τεχνῶν ἐν
διαφόροις ἔθνεσι, τὸ ὄνομα καὶ τὰς ἰδιοτροπίας τῶν
διαφόρων τεχνιτῶν, καθὼς καὶ τὴν φιλοκαλίαν καὶ τὸ
ὑπὸ τῆς τέχνης ἐν πάσῃ ἐπιχῇ (α). Οἱ ζωγράφοι
δύνανται νὰ εὐρωσιν ἐν αὐταῖς ἰδέας πρὸς ἀντίλη-
ψιν, ἀντικείμενα πρὸς μίμησιν, καὶ εἰκόνας ὁλοκλή-
ρους πρὸς ἔτοιμον μεταφράσιν εἰς τοὺς πίνακάς των.
Ὁ Ῥαφαήλ γρεωστέι εἰς αὐτάς πολλὰς καλὰς ἔ-
ξεις του. Ὁ Ἀνδρέας Καρέλλης παρέλαβεν ἀπὸ δύο
γλυπτῶν ψήφων τὰς ἰδέας τῶν δύο ὠραιότερων αὐ-
τοῦ πινάκων, τῶν ἐν τῷ Φαρνεσίῳ Παλατίῳ διατη-
ρουμένων. Ὁ Ἡρακλῆς, βαπτίζων τὸν οὐρανόν, εἶναι
ἀπομίμημα ἀρχαίας γλυφῆς, διατηρουμένης εἰς τὸ
τῶν Ἀρχαιοτήτων Μουσείον τῆς Παρισιανῆς βιβλιο-
θήκης. Ὁ αὐτὸς ἦρως ἀναπνέομενος μετὰ τοὺς ἄ-
θλους του, ὀλίγον διαφέρει τοῦ Σαρδίου λίθου, ὅστις
ἀνῆκε ποτὲ εἰς τὸν Σουλδαῖον Οὐραῖον. Ὁ Βουσαρδὼν
ὡμολόγησεν, ὅτι ὀφείλει τοσούτον εἰς τὴν μελέτην
τῶν γλυπτῶν ψήφων, ὅσον καὶ εἰς τὴν τῶν ἐν Ῥώ-
μῃ προτομῶν καὶ ἀνδριάντων. Εὐρίσκονται δὲ προσέτι
ἐπὶ τῶν γλυπτῶν λίθων ἀπεικονισμένοι ἐνίοτε τινὲς
τῶν ἀνδριάντων ἢ τινὰ τῶν συμπλεγμάτων, ὧν ἡ ἐπι-
στήμη θρηνεῖ τὴν ἀπώλειαν καὶ εἶναι πολλὰ πιθα-
νόν, ὅτι τὰ περισσότερα τῶν ἀριστουργημάτων τῆς
ἀνδριαντουργίας ἀντεγράψαν ἐπὶ τῶν γλυπτῶν ψή-
φων. Ὑπάρχει τοῦλάχιστον μεγίστη σχέσις μεταξὺ
γλυπτῶν τινῶν λίθων, καὶ τινῶν ἀνδριάντων, ὧν μό-
νας τὰς περιγραφὰς ἔχομεν. (β).

Πάντα δὲ ταῦτα δεικνύουσι προφανῶς τὴν ὠφε-
λειαν τῆς σπουδῆς τῶν γλυπτῶν ψήφων, εἰς τε τοὺς
καλλιτέχνας καὶ εἰς πάντας τοὺς θέλοντας νὰ ἔχωσι
καθάραν τῆς ἀρχαιότητος γνῶσιν. (γ)

Τὴν σπουδαιότητα ταύτην τῆς μελέτης τῶν γλυ-
πτῶν ψήφων ἀναγνωρίζοντες δημοσιεύομεν ἐνταῦθα
ἐξηγήσεις τινὰς ἐπὶ τινῶν εἰς χεῖρας ἡμῶν περιελθόν-
των δακτυλιολίθων, πρὸς χάριν τῶν τε προτρεψάντων
ἡμᾶς φίλων καὶ πάντων τῶν ἐραστῶν τῆς καλλιτε-
χνίας καὶ τῆς ἀρχαιότητος, ὅσοι ὡς ἡμεῖς πρεσβεύ-
ουσιν ὅτι:

- Suivre les anciens, c'est suivre la nature;
- Qui respecte leurs loix, ne craint point la censure.
- Voyez sur leurs Autels les lauriers encor verts,
- Braver également l'envie et les hivers. » (δ)

(α) Ἀνώουμ. Introd. allo studio delle Art. del Disegno. Tom. I. pag. 141.

(β) Millin. Diat. des beaux arts. U. Glyptique.

(γ) Ἀνώουμ. αὐτόθ.

(δ) Pope's Essay on Crit. Μετάφρ. ὑπὸ Mr. du Resnel. Chant. I. vers. 223.

ΔΑΚΤΥΛΙΟΛΙΘΟΙ.

§. α.

Ὁ Ἡρακλῆς ἀναπαύμενος.

Δακτυλίου του συμπολίτου ἡμῶν Κυρίου Ἀθανασίου Τριανταφύλλου. Ἐν αὐτῷ παρίσταται γενειούχος Ἡρακλῆς, καθήμενος ἐν ἀναπαύσει ἐπὶ τοῦ Ταύρου, ὃν ἐδίτμασεν ἐν Κνωσσῷ τῆς Κρήτης (α). Ἡ λεοντὴ καλύπτει τὴν ὀσφύν, τὸ δὲ ῥόπαλον κεῖται ἐγκαταλειμμένον παρὰ τῇ ἀριστερᾷ πλευρᾷ του. Ἀπὸ τοῦ Ταύρου δὲ μόνῃ ἡ Χαίτη καὶ ἡ κεφαλὴ διακρίνονται, ὃ δὲ λοιπὸν κρύπτεται ὑπὸ τῆς λεοντῆς καὶ τῶν ποδῶν τοῦ Ἡρώος.

Ὁ τεχνίτης ἠθέλησε νὰ παραστήσῃ αὐτὸν γιγαντόσωμον καὶ ὄντως παῖδα Διὸς, ὡς τὸν περιγράφει ὁ Ἀπολλόδορος: « ἦν δὲ καὶ θεωρηθεὶς φοβερός, ὅτι παῖς Διὸς ἦν τετραπληχραῖον μὲν γὰρ εἶχε τὸ σῶμα. » (β)

Καὶ εἰς πλείστα ἄλλα τῆς τέχνης ἔργα δείκνυται ὁ ἐξδομος αὐτός ἄθλος τοῦ Ἡρακλέους. Εἰς νόμισμα τοῦ Αὐγούστου παρίσταται δαμάζων τὸν Ταύρον τῆς Κρήτης μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς *Herculis Cretensi* (γ), ὡσαύτως καὶ εἰς λεῖψανον μετόπης τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ Ναοῦ τοῦ Διὸς, διατηρούμενον ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Louvre (δ), καθὼς καὶ εἰς ἀνάγλυρον ἐκδοθὲν καὶ ἐξηγηθὲν ὑπὸ Winckelmann. (ε).

Ἡ ἀναπαυτικὴ πάλιν αὐτοῦ διάθεσις ἀπαντᾷται ὁμοίως καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα ἀνάγλυρα, ὡς εἰς Νόμισμα τοῦ Ἀδριανοῦ, ὅπου εἰκονίζεται καθήμενος ἐπὶ βράχου, ἐνδεδυμένος τὴν λεοντὴν, καὶ παρὰ τοῖς ποσὶν ἔχων τὸν νεκρὸν Κίπρον (ζ). Ὡσαύτως ἀναφέρεται ὑπὸ Νικήτα τοῦ Χωνιάτου (η) κολασσιαῖος Ἡρακλῆς ἀναπαύμενος μετὰ τὴν ἐκπεραίωσιν τῶν ἁθλῶν του· παρίσταται δὲ αὐτὸς καθήμενος ἐπὶ κοφίνου, δι' οὗ ἐκάθηρε τὰς κοπρίας τοῦ Αὐγείου, ἐνδεδυμένος τὴν λεοντὴν, καὶ στηριζόμενος διὰ τοῦ ἀρι-

στεροῦ βραχίονος ἐπὶ τοῦ γόνατός του. Τοιαύτη παρὰ τὰς ἀπαντᾷται αὐ σπανίως καὶ ἐπὶ τῶν παλαιότερων λίθων (α).

Πρὸς τ' ἀριστερὰ τοῦ δακτυλίου μας φέρεται ἡ ἐπιγραφὴ ΑΔΜΩΝ, σημαίνουσα βεβαίως τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου, ὅστις καὶ ὑπὸ ἄλλων ἔργων του μᾶς εἶναι γνωστός. Οὕτω, κεφαλὴ τοῦ γενειούχου Ἡρακλέους, φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν ΑΔ ἀποδίδεται εἰς αὐτὸν (ζ), καθὼς καὶ ἕτερος Ἡρακλῆς πότης, ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἰσχύος του, μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς ΑΔΜΩΝ (γ).

Οἱ ἀρχαιολόγοι στηριζόμενοι εἰς τὸ σχῆμα τοῦ γράμματος Ω, θέτουσιν αὐτὸν μετὰ τῶν χρόνων τῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Αὐγούστου (δ). Ὁμιλοῦντες δὲ ἀκριβέστερον, δὲν πρέπει νὰ τὸν θεωρήσωμεν πολὺ τοῦ Αὐτοκράτορος τούτου προγενέστερον, διότι τὸ τοιοῦτον Ω, οὐδαμῶς ἀπαντᾷται ἐπὶ ψήφου ἐν τῇ Ἑλλάδι πρὸ τῆς Βασιλείας Πτολεμαίου τοῦ Αὐλητοῦ, συμπιπτούσης τῷ 65 πρ. χρ. (ε).

—ο—

§. β.

Ὁ Μαντικός Ἀπόλλων.

—

Δακτυλίου του συμπολίτου ἡμῶν Κ. Ἀγγέλου Καλκάνη. Ἐν αὐτῷ παρίσταται δαφνοστεφὴς Ἀπόλλων, γυμνὸς καὶ ὄρθιος, κλάδον δάφνης τῇ δεξιᾷ φέρων, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας, στηριζόμενος ἐφ' ὑψηλοῦ τετραγώνου στηλοβάτου, ἐφ' οὗ ἵσταται τρίπους (ζ)· καὶ ἐπὶ τούτου σφαιροειδὲς ὄλμος. « Τὸ δὲ ἐπίθημα τοῦ τρίποδος κύκλον καὶ ὄλμον δεῖ καλεῖσθαι, ἐπεὶ καὶ τοῦ Δελφικοῦ τρίποδος τὸ ἐπίθημα, ἐν ᾧ ἐγκάθηται ἡ Προφῆτις, ὄλμος καλεῖται. » (η).

Ἐκ τῶν συμβόλων τούτων ἐξάγεται προφανῶς, ὅτι ὁ τεχνίτης ἠθέλησε νὰ γλύψῃ ἢ ἀντιγράψῃ α *Μαντικὸν Ἀπόλλωνα* (θ). Ἡ μὲν δάφνη, ἱερὰ τοῦ θεοῦ τούτου, ἐχρησίμευε καὶ ὡς στέμμα καὶ ὡς τῆς μαντικῆς αὐτοῦ ἀρετῆς σύμβολον (ι), διόπερ καὶ Δαφνίως ἐπεκλήθη (κ), ὃ δὲ τρίπους, σύμβολον τῆς

(α) Muller. Archeolog. 2. 130, 2. καὶ 2. 417, 3.

(β) Millin. Dic. c. des beaux Arts. U. Glyptique.

(γ) Ὁ αὐτ. αὐτόθ.

(δ) Ὁ αὐτ. αὐτόθ.

(ε) Joann. Franzius, Elementa Epigraphicae Graecae. pag. 708.

(ζ) Τὸ ὕψος τοῦ στηλοβάτου ἐξισοῦται σχεδὸν τῷ τοῦ τρίποδος, ἀμφοτέρων δὲ ὁμοῦ τῷ τοῦ θεοῦ ἀναστάματι.

(η) Πολυδεύκ. Βιβ'. Γ'. Κεφ. κγ'.

(θ) Φώτιος ἐν Α. Τρίποδα. α. Ἐπὶ τρίποδα καίμενον Μαντικὸν Ἀπόλλωνα. β. Ἐκδ. R. Porson. 1823.

(ι) Φουρνοῦτ. περὶ φύσ. θεῶν. Κεφ. ΑΒ'.

(κ) Φιλόστρ. ἐν Βίῳ Ἀπολλωνίου. Σελ. 9. Ἐκδοσ. Kayser.

(α) Ἀπολλόδορ. Βιβλιοθ. β. 6. Β'. Κεφ. ιη'. §. 2.

(β) Ὁ αὐτ. αὐτόθ. Κεφ. ι. §. 7.

(γ) Barthelemy - Numismatique Ancien. pag. 396, N. 209.

(δ) Muller. Archeolog. Atlas. pag. 25, Pl. 19, fig. 37.

(ε) Monument. ined. de l'Antig. N. 63.

(ζ) Barthelemy αὐτόθ. pag. 397, N. 217.

(η) Περὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπ. ἀγάλμ. Κεφ. Ε'. Σελ. 12, Ἐκδ. Winckelmann.

αὐτῆς ἀρετῆς, καὶ ἴδιος τοῦ Θεοῦ τούτου, ἀπαντᾷται συχνότατα ἐπὶ τῶν ἀρχαίων μνημείων. Οὕτως ἐπὶ νομισμάτων βλέπομεν τὸν Ἀπόλλωνα, ἀπαρράλκτως ὡς τὸν ἡμέτερον, πλησίον τοῦ τρίποδός του ἰσχύμενον, ἐφ' οὗ ἐνίοτε ἐπικαθίσταται καὶ ὁ Ὀλυμπος, ὅθεν καὶ Ἐνὸλμιος ἐπεκλήθη (α), ὡσαύτως καὶ ἐν νομισματοποιίᾳ (Medaillon) τῆς ἐπὶ Μένανδρον Μεγαλοκρίτης, δημοσιευθέντι ὑπὸ τοῦ Κυρίου Κόμπου εἰς τὰς συλλογὰς τοῦ Χαιντέρου (β), μᾶς παρίσταται ὁμοίᾳ εἰκόνι, ἧς ὁ τρίπους φέρει Ὀλυμπος κυλινδροειδῆ. Τὸ σύνθημα ὁμοίᾳ τοῦ Ὀλύμπου σχῆμα εἶναι κοῖλον ἡμισφαίριον, ὅπερ ἐνίοτε, καλυπτόμενον ὑφ' ἐτέρου ὁμοίου, σχηματίζει πλήρη σφαῖραν, ὡς τὸν βλέπομεν καὶ ἐν τῷ προκειμένῳ δακτυλιδίῳ (γ). Τοιοῦτον σφαιροειδῆ Ὀλυμπος ἀπαντῶμεν καὶ ἐπὶ τινῶν Νομισμάτων τοῦ Βιτελλίου, καὶ ἐπὶ ἐτέρου χρυσοῦ τῆς Κασσίας οἰκογενεῖας (δ), καθὼς καὶ ἐπὶ Τρίποδος δημοσιευθέντος ὑπὸ Μυλλέρου (ε), καὶ καθ' ὅλα ὁμοιόζοντος τῷ ἡμετέρῳ.

— 9 —

§. γ.

Αἱ τρεῖς χάριτες.

Δακτυλιδίον τοῦ συμπολίτου ἡμῶν Κ. Ασωνίδου Βιφεία. Ἐν αὐτῷ παρίσταται ἡ χορία τῶν τριῶν χαρίτων, Ἀγλαΐας, Εὐφροσύνης καὶ Θαλΐας (ζ), συγκρατουμένων ἀλλήλων καὶ ἀρμονικῶς συγχορευουσῶν. Καὶ αἱ μὲν δύο βλέπουσι πρὸς ἡμᾶς, ἡ δὲ τρίτη πρὸς ἐκείνας.

Εἰς τοὺς ἀρχαιότερους χρόνους παρίσταντο αἱ χάριτες ἐνδεδυμέναι, ὅπως καὶ ἀνακείμεναι χρυσαῖαι χάριτες εἰς τὸν ἐν Σάμῳ Νῆον τῆς Ναμέσεως, ἔργον Βουπάλου, ἢ ἐν τῷ Ὠδαίῳ, ἔργον Ἀπελλοῦς, αἱ ἐν τῷ θαλάμῳ τοῦ Ἀττάλου εἰς Πέργαμον, ἔργον τοῦ αὐτοῦ Βουπάλου, αἱ ἐν τῷ Πυθίῳ, ἔργον Πυθαγόρου τοῦ Σαμίου, αἱ ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς Ἀκροπόλεως, ἔργον τοῦ Σωκράτους (η) αἱ ἐν τῷ ἱερῷ εἰς Ἡλίδαν, ἔχουσαι μέρη τ. γὰρ ζύλινα ἐπὶ χρυσαῖα, ὅπερ ὁ Πανσανίας καλεῖ «τὰ ἐς ἐσθῆτα» πρόσσωπα δὲ καὶ χεῖρας καὶ πόδας ἐκ λίθου λευκοῦ. Ἄγνοεῖται δὲ τίς ὁ πρῶτος παραστήσας αὐτὰς γυμνάς· ἀλλ' ὁ αὐτὸς περιηγητὴς μᾶς ἐδιδάκει, ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ εἰκονίζοντα ἤδη γυμναί· «Χά-

ριτας γοῦν οἱ καὶ ἡμῖν ἐπλάσσαν τε καὶ ἔγραψον γυμνάς.» (α).

Τὸ ὄνομα χάριτες παράγουσιν οἱ ἀρχαῖοι ἀπὸ τοῦ Χαρὰ ὡς ὁ Φουρνοῦτος· «πρῶτον μὲν κοινῶς ἀπὸ τῆς χαρᾶς, χάριτες ὠκομάσθησαν» (β), δοξαζόντες αὐτὰς ὡς ἐπιστατούσας ἀσράτως καὶ ἀγιαζούσας τὰς τε εὐθυμίας καὶ τοὺς χοροὺς καὶ πᾶσας τὰς καλὰς ἔξεις ἐν τε οὐρανῷ καὶ ἐν γῇ, διὰ τὸ ὅποιον, μεταξὺ ἄλλων, ὁ τε Ὀρφεὺς καὶ ὁ Πίνδαρος ἐπλεξαν αὐταῖς ἕμιον. Ὁ μὲν Ὀρφεὺς τὸν δε,

«Κλύτε μοι, ὦ Χάριτες μεγάλωνυμοι, ἀγλαέτιμαι,
«Θυγατέρες Ζηνός τε καὶ Εὐφρονόμης βαθυκόλπου,
«Ἀγλαίη, Θαλίη τε, καὶ Εὐφροσύνη πολυούλδαι,
«χαρμοσύνης γενέτιρες, ἐράσμιαι εὐφρονες, ἀγλαί,
«αἰολόμορφοι, ἀειθαλές, θνητοῖσι ποθεῖναι,
«οὔτε γὰρ ἡέλιου ταχύναι φλόγες, οὔτε σελήνης,
«καὶ σοφίης, ἀρετῆς τε, καὶ ἐργασίμου θρασυήτορος
«αὐχμηρῆ, οὔτε βίου λιπαρῆς περικαλλείας ἦδης
«ὑμῶν χωρὶς ἐγείρει εὐφροσύνας βίοτοιο.
«εὐκαταῖαι, κυκλάδες, καλυκώπιδες, ἱμερόεσσαι
«ἔλθοιτ' ἄλκυόδοταιραι, αἰεὶ μύστησι προσηγείς.» (γ)

ὁ δὲ Πίνδαρος, τὸν δε.

«Χάριτες Ὀρχομενοῦ, παλαιγόνων Μινυῶν ἐπίσκοποι,
«κλύτ' ἐπεὶ εὐχομαι· σὺν ὑμῖν γὰρ τά τε τερπνὰ
«καὶ τὰ γλυκεία γίνεται πάντα βροτοῖς.
«εἰ σοφός, εἰ καλός, εἴπερ ἀγλαὸς ἀνὴρ
«οὔτε γὰρ θεοὶ σεμνῶν χαρίτων ἄτερ
«λοισαμένοι χροῦς,
«οὔτε δαίτας.» (δ)

ὁ Διόδωρος πάλιν λέγει, ὅτι ἐδόθη αὐταῖς ὑπὸ τοῦ Διὸς ἡ τοῦ προσώπου καλλονὴ καὶ ἡ τῶν μελῶν τοῦ σώματος εὐρυθμία κίνησις καὶ διάθεσις, ὅπως οὕτω τέρπῳσι τοὺς θεατάς (ε). Ἰδοὺ ὑπὸ τινῶν ἐμπνεόμενοι οἱ Καλλιτέχναι τῆς ἀρχαιότητος ἀπετύπων ἐκείνας τὰ αὐτὰ πλάσματά των, τὰ ὅποια μόνος ὁ καλὸς ποιητὴς δύναται ἀνταξίως νὰ ἀνυμνήτῃ. Ἐν τῶν ὑψηλῶν τούτων ἐμπνεύσεων ἀρύεται ἡ γλυφὴ τὴν εὐρυθμὸν ἐκείνην τῶν χαρίτων πλοκήν, δι' ἣν κυκλάδες ἐπεκαλέσθησαν, τὴν ἐναρμόνιον ἐκείνην τοῦ χοροῦ των κίνησιν, δι' ἣν χαρμοσύνης γενέτιραι, ἐράσμιαι, αἰολόμορφοι ἦκουσαν, τὴν ἀδρότητα καὶ ἀναλογίαν τῶν μελῶν ἐκείνην, τὴν οὐράνιον καλλονὴν δι' ἣν ἐράσμιαι, εὐφρονες, ἀγλαί, ἀειθαλές, θνητοῖσι ποθεῖναι, ἐχαρκτηρισθῆσαν. Οἱ νεώτεροι Καλλιτέχναι πρέπει νὰ προσφεύγωσιν εἰς τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων, καθότι εἰς ἐκείνα καὶ μόνον διεσώθησαν αἱ ἱεραὶ τῆς ἀρχαιότητος ἐμπνεύσεις.

ὑπὲρ πάντα ἄλλον θεὸν τὰς Χάριτας ἐθεώρησαν οἱ τε Ποιηταὶ καὶ Καλλιτέχναι ὑπὸ τὴν ἀλληγορικὴν αὐτῶν ἐποψίν. Ἡ γυμνότης των ἀλληγορεῖ-

(α) Μ. Ἐτυμολ. ἐν Α. Ἐνὸλμις, καὶ Robinson. Antiq. Grec. Tom. I, pag. 432.

(β) Plan. XXXV. 9.

(γ) Millin. Dict. des beaux Arts. U. Trepied.

(δ) Ὁ αὐτ. αὐτόθ.

(ε) Archeolog. Atlas, Plan. 27, fig. 99.

(ζ) Ἡσιόδ. Θεογον. Στ. 907. καὶ Ὀρφ. Ὑμν. Ε'. καὶ Πίνδαρ. Ὀλυμπ. ΙΔ'. Στ. 18.

(η) Πausan. Βιβλ. Θ'. Κεφ. λβ'. 2.

(α) Ὁ αὐτ. Βιβλ. ΣΤ'. Κεφ. κδ'. 3. 5.

(β) Περί φύσ. θεῶν. Κεφ. ιε.

(γ) Ὑμν. Ε'.

(δ) Ὀλυμπ. ΙΔ. Στ. 5—12. καὶ Σχόλ. εἰς Πίνδ. αὐτόθ.

(ε) Διόδωρ. Βιβλ. Ε'. Κεφ. 73.

το εἰς τὸ εὐκόλως καὶ ἀνεμποδίστως χαρίζεσθαι (α), ἡ δὲ τριαδικὴ των χορία, εἰς τὸ κυκλικῶς πως καὶ ἀπαύστως ἀμοιβεσθαι χάριτος (ε), ἡ δὲ αὐτῶν θέσις, ἐν ἣ αἱ δύο βλέπουσι πρὸς ἡμᾶς, ἡ δὲ πρὸς ἐκείνας, εἰς τὸ ἀποδιδόναι διπλὴν τὴν χάριν (γ).

Ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς Συγγραφεῦσι μνημονευομένων, ἐσώθησαν καὶ πλήθος καλλιτεχνουργημάτων, παριστανόντων τὰς Χάριτας γυμνάς, συγκρατούμενας καὶ συγχορευούσας, ὅπως καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ δακτυλιόλθῳ. Μάλιστα δ' αἱ εὐρεθεῖσαι γραπταὶ ἐν Ἡρακλείῳ δὲν διαφέρουσι τῶν ἡμετέρων, εἰμὴ καθ' ὅσον ἐκείναι φέρουσιν εἰς χεῖρας ἢ μὲν ἄνθη, ἡ δὲ ὁπώρας, ἡ δὲ στάχυας, σύμβολα τῶν πλουσιῶν δώρων τῆς φύσεως ἢ μᾶλλον τῶν τριῶν ἐπιχαρίτων τοῦ χρόνου ὥρων, ἐξαιρέσει τοῦ χειμῶνος. (δ)

—ο—

ξ. δ'.

*Ο ἔρως τρωθεῖς.

Δακτυλιόλιθος τοῦ αὐτοῦ Κ. Α. Βαρβάρου. Ἐν αὐτῷ παρίσταται α Νήπιος Οὐράνιος ἔρως » (ε), ἄνθη-ρὸς καὶ νέος ὡς τὸν περιγραφόμενον ὑπὸ Καλλιστράτου: « ὁ ἔρως αὐτὸς παῖς ἀνθηρὸς καὶ νέος, πτέρυγας ἔχων καὶ τόξα » (ζ), φέρεται ἑτοιμος ν' ἀναπτέρωθῃ πρὸς τὴν ἐν οὐρανῷ Μητέρα του (η). Φέρει τόξον τῇ δεξιᾷ, τὸν δάκτυλον δὲ τῆς ἐτέρας φουσῶ ὡς τετρωμένον: « ἄλγεε καὶ χέρ' ἐφύσση » (θ) ὑπὸ δὲ τοὺς πόδας του κεῖται νεωστὶ ἀποκοπὴν ῥόδον. Δὲν ἀμφισβᾶλλομεν ὅτι ὁ φιλόκαλος τεχνίτης ἠθέλησεν προσφυῶς διὰ τῆς σιωπηλῆς Λύρας του νὰ ψάλλῃ τὴν χρυσῆν ταύτην ᾠδὴν τοῦ Ἀνακρέοντος.

- » ἔρως πότ' ἐν ῥόδοισι
- » κοιμωμένην μέλιτταν
- » οὐκ ἔιδεν, ἀλλ' ἐτρώθη
- » τὸν δάκτυλον πατάξας
- » τὰς χεῖρας, ὠλόλυξε
- » δρυμῶν δὲ καὶ πετασθεῖς
- » πρὸς τὴν καλὴν Κυθήρην. κ.τ.λ. » (ι)

(α) Φουρνοῦτ. αὐτόθ. καὶ Διόδωρ. αὐτόθ.

(ε) Φουρνοῦτ. αὐτόθ.

(γ) Ὀγυγία, Τόμος Β'. Σελ. 197.

(δ) Muller. Archeolog. Atl. Pl. 39 fig. 181.

(ε) Λουκιαν. Ἑρωτ. §. 37.

(ζ) Καλλιστρ. Ἐκφρασ. Ἀγαλμ. γ'.

(η) Ἀνακρ. Ὡδ. μ'. καὶ Θεόκρ. Εἰδ. ιθ'.

(θ) Θεόκρ. αὐτόθ.

(ι) Ἀνακρ. Εἰδ. μ'. Τὴν ᾠδὴν ταυτην παραμορφώσας ὀλίγον ὁ Θεόκριτος, ἐπλεξε τὸ ΙΘ'. Εἰδύλλιον του οὕτως

- » Τὸν κλέπταν ποτ' ἔβρωτα κακὰ κέντασε μέλισσα,
- » Κηρίον ἐκ σιμβλῶν συλεύμενον ἄκρα δὲ χερῶν
- » Δάκτυλα πάνθ' ὑπένυξεν ὁ δὲ ἔλγεε, καὶ χέρ' ἐφύσση
- » Καὶ τὰν γὰρ ἐπάταξε, καὶ ἄλατο' τῇ δ' Ἀφροδίτῃ
- » Διῆξεν τὰν ὁδὸν, κ.τ.λ. »

Ἄξιον παρατηρήσεως εἶναι, ὅτι ὁμοίαν ταύτης σκηνὴν οὐδαμοῦ ἠδυνήθημεν νὰ τύχωμεν ἐν ταῖς συλλογαῖς τῶν ἐκδοσμένων Ἑλληνικῶν μνημείων. Τοῦτο ἀποδεικνύει τὸ σπάνιον καὶ ἐπομένως τὸ πολύτιμον τῆς προκειμένης ψήφου.

—ο—

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΤΟΥ

ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΦΥΛΟΥ.

—ο—

Τὰ σχολεῖα εἶναι τὰ πρώτιστα ἐργαστήρια ἐνθα χαλκεύονται τὰ ἐργαλεῖα τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας. Ἐν αὐτοῖς οὐ μόνον ἀποκτῶμεν τὰ συντείνοντα εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ κοινωνικὴν ἡμῶν εὐτυχίαν, ἀλλὰ καὶ ἀληθῶς εἰς ἀνθρώπου ἀξίαν ἀναβιβαζόμεθα. Οὐδ' ὁ λιθοξόος τοὺς λίθους, οὔτε ὁ λεπτουργὸς τὰ ξύλα πρέπει νὰ ξέσῃ τόσον ἵνα παραγάγῃ ἐξοχὸν καλλιτέχνημα, ὅσον πρέπει ἡ μάθησις νὰ καταξέσῃ τὸ ἀπλαστον δῖπουν, ὅπως ἀναδείξῃ αὐτὸ ἀνθρώπον. Ὁ ἄνθρωπος γαίνεται, ὡς πολλὰ τῆς φύσεως προϊόντα, μὲ τὰς ἀκάνθας του, αἷς νέας πολλάκις προσθέτουσιν ἡ ἀνατροφή, καὶ αἱ λοιπαὶ αὐτοῦ περιστάσεις. Ἔργον δὲ τῶν σχολείων εἶναι ν' ἀποκόπτωσι καὶ ἐκρίζωσι τὰς φυσικὰς ταύτας καὶ ἐπικτητοὺς ἀκάνθας, καὶ ν' ἀναδεικνύωσιν αὐτὸν ἀληθῶς ἄνθρωπον. Ὡς γνωστὸν κατὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα ὑπῆρξαν σοφοὶ ἀρνούμενοι νὰ ὀνομάσωσι τοὺς νεωστὶ εὐρεθέντας κατοίκους τῆς Ἀμερικῆς ἀνθρώπους, διότι ἦσαν ἀκατέργαστοι ὑπὸ τῆς παιδείας καὶ ἀγωγῆς. Ἀλλ' ὅσοι τῶν ἀγρίων ἐκείνων μετὰ ταῦτα συνανεμίγησαν μετὰ τῶν Εὐρωπαίων, καὶ ἐγεύθησαν διδασκαλίας, ἀνεπτύχθησαν νεωρῶς, καὶ κατ' οὐδὲν ἐλάττωσιν τῶν ἐξηγυγισμένων συνοίκων αὐτῶν.

Τῶν σχολείων λοιπὸν καὶ τῆς παιδείας ἡ ἐπιρροή εἶναι ἡ ποδηγετοῦσα οὐ μόνον τὸ ἄτομον ἀλλὰ καὶ τὰς κοινωνίας εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν ἐν τῷ παρόντι βίῳ, καὶ ἡ παιδεία ἰσχυρὰ καὶ πρόθυμος ἐδείχθη πάντοτε σύμμαχος τῆς θρησκείας, ἥτις προπαρασκευάζει καὶ δεικνύει τὸν προορισμὸν ἐν τῇ μελλούσῃ καὶ αἰωνίᾳ ζωῇ. Διότι ἐν τοῖς σχολείοις διδάσκονται τὰ μυστήρια καὶ τὰ δόγματα, καὶ τῆς πίστεως αἱ ἐντολαὶ καὶ ἡ ἠθικὴ καὶ τῶν ὅπλων τοῦ λόγου οἱ σοφοὶ πρωταθληταὶ καὶ διδάσκαλοι, οἱ Βαρβάροι, οἱ Χρυσόστομοι, οἱ Κύριλλοι, οἱ Ἀθανάσιοι, οἱ Γρηγόριοι, ἐπολέμησαν καὶ κατέβαλον τὴν πολυκέφαλον τῶν αἱρέσεων ὕδραν.

Διάφορα εἶναι τὰ σχολεῖα, κατὰ τὸν σκοπὸν ὃν ἡ σύστασις αὐτῶν ἀφορᾷ. Ἄλλα μὲν τῶν σχολείων χορηγοῦσιν ἐκπαίδευσιν ἐπιστημονικὴν, ἄλλα δὲ προπαρασκευάζουσι διὰ τὴν ἀνωτέραν ἐκείνην βαθ-